

Tandvårdsperspektiv på allmängiltig etik

Erwin Bischofberger, Ann-Kristin Bolin, Gunilla Nordenram, Nils René. **Etik i tandvården**. 147 sidor. Stockholm: Gothia, 1998. ISBN 91-7205-162-0.

Recensent: Gunilla Bolinder, leg tandläkare, leg läkare och medicine doktor, njurmedicinska kliniken, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

Behövs det en särskild lärobok i tandvårdsetik? Det var min första fråga när jag som före detta tandläkare och numera etikintresserad njurläkare fick denna bok i min hand. I den debatt som för närvarande råder avseende tandläkarens utbildning – Ska det vara en randspecialitet inom medicinen, eller ett separat yrke? – så kan denna bok nästan uppfattas som ett stöd för att tandläkeriet verkligen är en särart. Det är i så fall synd. Mängder av sjukdomar debuterar eller ger symtom i munhålan. Vattentäta skott mellan läkare och tandläkare gör ofta samarbete svårt. Munnen är likafullt vårt allra känsligaste organ för intrång, och de flesta är mer eller mindre obehagligt berörda av att behandlas i munnen.

Vad skiljer då tandläkekonst från all annan läkekonst? Egentligen ingenting. Autonomi- och integritetskravet, medbestämmandet, rädslan att hamna i underläge, rädslan för smärta, de små barnen, de gamla dementa, de förstånds-handikappade – allt är sig likt vilken vårdetik vi än talar om. Författarna har helt enkelt profilerat de praktiska etiska problemen och fallbeskrivningarna i boken på tandläkarsituationer – vilket gör den mycket användbar i grund- och vidareutbildning av tandvårdspersonal, men ger mindre läslust för alla som inte arbetar med tandvård.

Bra kunskap och information

Det är nästan synd, ty boken är mycket lättläst, så lagom i formatet, och den innehåller så mycket bra kunskap och information att man önskar att det fanns en mer allmängiltig version, utan de specifika tandläkarsituationerna. Kapitlen om etikens grunder, forskningsetik, professionalism, information och

samtycke, lagar och tillsyn är utmärkt allmängiltiga, och jag störs nästan av allt så tydligt exemplifieras med tandvård. Att på slutet få en koncentrerad dos idé- och lärdoms historia, med dygdetiken i fokus är som alltid inspirerande för en på humaniora svältfödd naturvetare.

Layoutmässigt skulle lite svartvita bilder och sammanfattande faktarutor göra sig bra rent pedagogiskt. •

Högklassig svensk lärobok om handkirurgi

Göran Lundborg. **Handkirurgi – skador, sjukdomar, diagnostik och behandling**. 2:a upplagan. 323 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1999. Pris ca 569 kr. ISBN 91-44-00946-1.

Recensent: Jan Fridén, professor, handkirurgiska kliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg.

En ny upplaga av Göran Lundborgs »Handkirurgi» har utkommit. Föregångaren »Handkirurgi – en introduktion», som utkom 1988, blev snabbt en mycket uppskattad referensbok för många personalkategorier som arbetar med handproblem och ett »måste» för såväl läkarstuderande som ortopedier och allmänkirurger under utbildning. I den nu utvidgade upplagan »Handkirurgi – skador, sjukdomar, diagnostik och behandling» har flera viktiga avsnitt tillkommit, t ex handkänslens fysiologi, undersökningsteknik och vibrations-skador. Boken är skriven på ett typiskt lundborgskt sätt, dvs med en bländande pedagogik, lättfattlig och rikt illustrerad text och med den erfarne

handkirurgens välgrundade reflexioner inkluderade i varje avsnitt.

Hög vetenskaplig kvalitet

Den vetenskapliga kvaliteten är genomgående hög. Det är också tillfredsställande att läsa en svensk lärobok med högsta aktualitet t ex inom avsnittet endoskopisk karpallligamentklyvning där de senaste årens erfarenheter redovisas och diskuteras ur ett risk-vinstperspektiv. Ett flertal moderna referenser fram till 1998 finns med i denna bok. Det förstärker trovärdigheten avsevärt. Professor Lundborgs egna forskningsintressen inom nervområdet speglas i avsnittet om känsel och beröring liksom i avsnittet nervskador, där också den biologiska bakgrunden noggrant diskuteras. Det mycket viktiga avsnittet om kroniska nervkompressioner är förstärkt i denna upplaga, och modern syn på patofysiologiska mekanismer förklaras även här på ett omsorgsfullt sätt. Läsaren noterar också att ny kunskap om diagnostik, prognostik och behandling av obstetriska plexusskador inkluderats i denna bok.

Välkommet tillskott

Ett annat område vilket ägnats stort forskningsintresse de senaste åren är karpala ligamentskador. Flera kinematiska och biomekaniska studier under 1990-talet har visat på komplexiteten i interaktionen mellan karpalbenen vid rörelse och belastning. Stabilitet och inbördes balans mellan karpalbenen diskuteras i boken liksom implikationerna av isolerade och kombinerade ligamentskador ur diagnostiskt och terapeutiskt perspektiv. Den artroskopiska teknikens möjligheter belyses i detta sammanhang. Den här informationen är oerhört betydelsefull och ett välkommet tillskott i den nya upplagan.

Användbar i slutet och öppen vård

»Handkirurgi – skador, sjukdomar, diagnostik och behandling» är en högklassig svensk lärobok för alla som i någon form konfronteras med handkirurgiska frågeställningar. Den uppfyller väl målgruppens behov både innehållsmässigt och pedagogiskt, och den praktiska användbarheten i slutet och öppen vård är tydlig.

Eftersom bokens innehåll är så lättillgängligt och professor Lundborgs auktoritet inom internationell handkirurgi så väletablerad vore det välkommet med en engelsk version. •